

Modernisering i namnebruk

Av Ane Landøy

1. INNLEIING

Denne artikkelen byggjer på eit delkapittel i hovudoppgåva mi, «Modernisering og mentalitetsendring. Ei undersøkjing frå Førde 1800–1900», innlevert til historie hovudfag ved Universitetet i Bergen hausten 1990. I oppgåva gjorde eg ein mentalitetshistorisk analyse på bakgrunn av data frå kyrkjebøkene i Førde i Sunnfjord mellom 1800 og 1900. Eg prøvde å avdekke endringar i tradisjonar og skikkar som kan observerast der, mellom anna innom val av namn til barn.

I tråd med Eli Fure definerer eg 'mentalitet' som «... noe grunnleggende og bakenforliggende for den menneskelige adferd vi kan observere». (Fure 1986:53 f.)

Teorien eg ville prøve ut, kan skisserast slik: Når dei økonomiske, politiske og sosiale tilhøva i samfunnet endra seg så sterkt som vi veit dei gjorde på 1800-talet, ville det vere rimeleg å tru at også andre delar av samfunnslivet vart påverka.

'Modernisering' vert eit sentralt omgrep som treng ei nærare presisering. I ein norsk historisk samanheng ser ein gjerne modernisering uttrykt i t.d. individualisering, sekularisering, urbanisering, betre utdanning, auka kommunikasjon, endra busetnadsmønster og auka politisk deltaking. Alt dette er fenomen som peikar på ei utvikling frå eit slektsorientert naturaljordbrukssamfunn til eit meir individualistisk pengesamfunn, der yrkesstrukturen er meir differensiert. Viktige føresetnader for modernisering er folketalsauke og økonomisk vekst.

Så kan ein spørje seg i kva grad ein kan vente å finne spor av modernisering i ei kjelde som kyrkjebøkene. Arbeidet med hovudoppgåva var ei stikkprøve. Likevel meiner eg ho viste ein del endringar i haldningar i denne omskiftelege tida. Ein vil til dømes i ein viss grad kunne sjå spor av påverknad utanfrå i eit namnemateriale, både ved at ein finn namn ein kan kalle 'motenamn', og ved at ein finn dei same endringane ved namneval for det aktuelle lokalområdet som for resten av landet. Dersom ein over tid finn fleire motenamn eller ser at

namnebruken legg seg tettare opp til utviklinga for resten av landet, kan ein tenkje seg at det har samanheng med auka kommunikasjon og dermed eit samfunn som er opnare for impulsar utanfrå. På same måte trur eg at ein kan finne ei modernisering i val av namn, som vil henge saman med ei modernisering på andre område av samfunnslivet.

«Man sige ikke, at Navnet er en ligeegyldig Sag» (Munch 1849:87).

Sitatet er henta frå ein artikkel der P. A. Munch åtvarar mot det han ser som negative endringar i namnebruk; namnetap og det han kallar 'affektasjon'. Folk burde halde på dei namna som allereie fanst i slekta. Det var like gale om ein tok i bruk norrøne namn som utanlandske, dersom dei ikkje hadde rot i slekta. Han såg oppkalling av fornamn som ein måte til å vise slektsidentitet, særleg i samfunn som ikkje hadde etternamn. Ved at sonen kalla opp sin far eller farfar ville kvar familie etter kvart få sin eigen krins namn, som ville bli særeigen for familien eller slekta, og denne namneskatten er det Munch meinte ein skulle halde oppe ved å nytte dei framfor motenamn. Munch såg det som like affektert for dei 'kondisjonerte' å ta 'allmugenamn' som for 'allmugen' å ta utanlandske namn.

Det ser altså ut at ein indikasjon på modernisering i namnebruken i førre hundreåret vil vere om vi finn nye namn i ei slekt. Men sidan vi ikkje undersøker namngiving på slektsnivå, men i heile prestegjeldet – modernisering på samfunnsnivå heller enn på individnivå – må vi halde oss til andre indikasjonar.

Ein indikasjon kan vere endringar i den totale namnemassen i Førde. Vi ventar at ei modernisering vil vise seg ved at vi finn ei større grad av utskifting i namnemassen utover hundreåret, og endringar blant dei mest populære namna, slik at namn som er populære tidleg i hundreåret vert erstatta av andre namn seinare i hundreåret.

Vi ventar at det utover i hundreåret kjem inn fleire nye namn, i større grad enn namn går ut av bruk.

Ein annan indikasjon på ei meir moderne haldning kan vere endringar i kvar namna er henta frå.

Terje Aarset har undersøkt personnamn på Sunnmøre. Han skriv:

1800-talet er først og fremst hundreåret då Bibelen vart brukt som namnebok. Bibelske og kyrkjehistoriske namn hadde rett nok vore i bruk heile perioden etter 1500 (t.d. Per, Pål, Jon, Jens, Hans, Lars og Nils). Men parallelt med desse hadde ein nordiske, tyske og engelske namn, sjølv om dei nordiske namna etter kvart hadde tapt terreng. På 1800-talet kjem dei bibelske namna til å dominere heilt, i alle fall fram til 1880. Dette har

truleg samanheng med det oppvaknande religiøse livet i Sunnmørs-bygdene på denne tida (Aarset 1976:32).

Kristoffer Kruken skriv i *Norsk personnamleksikon (NPL)* om korleis fordelinga av ulike namnegrupper endrar seg i tida frå reformasjonen fram mot det han kallar «den nordiske namnerenessansen», som Kruken meiner kjem om lag 1840 i byane og om lag 1890 har nådd heile landet. På side 61 har han ein tabell over namnegruppene 1781–1800 for heile landet, og derifrå saksar eg:

Tabell 1.1 Namnegrupper – utdrag

	Nordiske namn		Kyrkjelege namn		Tyske namn	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
S. og Fj:	34.5	26.7	60.7	69.1	4.5	3.2
Vestland:	40.6	29.8	54.1	65.1	4.9	4.2
Noreg:	38.7	27.6	55.8	67.2	5.0	4.4

Frå Kruken 1982:61

Det Kruken kallar «tyske namn» er det eg kalla «utanlandske namn», og hos meg inneheld denne gruppa også engelske, franske og nederlandske namn.

Vi ser små skilnader mellom dei tre geografiske einingane, med unntak for kyrkjelege namn, der Sogn og Fjordane har mange fleire enn dei andre to, men det er meir interessant å merke seg kjønnskilnadene i dei to største namnegruppene.

Kruken hevdar at utviklinga framover på 1800-talet er at dei nordiske namna i endå sterkare grad vert pressa av dei kyrkjelege, men at dei utanlandske etterkvart pressar dei kyrkjelege medan dei nordiske held stand på eit lågmål. I slutten på hundreåret kjem den norrøne renessansen til bygdene, slik at dei nordiske namna kjem sterkare (Kruken 1982:62).

Dersom eg finn denne utviklinga i Førde òg, vil eg ta det som eit teikn på at innbyggerane i Førde vert meir moderne. Dels fordi dei bryt med tradisjonen som seier at oppkalling skal skje med heile namnet når dei tek kyrkjelege namn som ikkje har vore i bruk i slekta. Dels fordi den oppblomstringa i det religiøse livet som Aarset skriv om kjem gjennom nye former for religiøst liv, som misjonsforeiningar og Haugianarrørsla. Korkje misjonsforeiningane eller haugianarane er pr. definisjon radikale, men det nye – det 'moderne' – ligg i at lekfolk organiserer seg på denne måten.

Særleg ei gruppe kvinnenamn som kjem sterkare utover på 1800-talet ser namnegranskarar på som meir moderne. Det gjeld dei kvinnenamna som er avleiingar av mannsnamn og endar på *-inel/-inal/-a*. Type *Oline/a*, *Petrine/a*,

Fredrikka osb. Dersom vi finn ein aukande del slike namn i Førde på 1800-talet, kan vi sjå det som eit teikn på eit meir moderne tankesett.

Ein fjerde indikasjon på modernisering finn vi i bruk av dobbeltnamn. Per Seland skriv at det var det danske og svenske kongehuset som tok til med å gi barna fleire namn på 1500-talet. Seinare spreidde skikken seg til dei danske kjøpstadene om lag 1600, noko seinare til dei norske byane og til den norske landsbygda for alvor etter 1814 (Seland 1978).

Aarset skriv i *Norsk personnamnleksikon*:

Det ser ut til at dobbeltnamn kjem først i bruk i kyststrok i vest og nord, i tettstader tidlegare enn omlandet omkring. Dobeltnamna kjem først i bruk blant kvinner, og går seinast ut av bruk i kvinnenamn. Dobeltnamnfrekvensen er også jamt over høgast for kvinner (Aarset 1982:89).

Så derfor vil vi undersøke dobbeltnamnfrekvensen.

2. MATERIALET

Før vi går laus på å analysere, er det naudsynt å seie noko om datainnsamlinga og datahandsaminga.

Eg har nytta materiale frå fleire kjelder. Til hovuddelen av oppgåva nytta eg materiale frå kyrkjebøkene for Førde; vigde, døde og døypte. Eg nytta òg materiale frå eit utval av kyrkjebøkene i Bergen; vigde. Vidare hadde eg tilgang til Førde bygdebok bd. 1 i manus, som Finn B. Før Sund har skrive. Eg brukte folketeljningane 1801 (datafil) og folketeljninga 1900 sine originale skjema frå Førde.¹

Berre folketeljninga for 1900 frå Førde brukte eg i si originale form. Mitt analysegrunnlag er dataregister som andre har sett saman på grunnlag av kyrkjebøker og folketeljningsskjema, og register som eg sjølv har sett saman på grunnlag av Før Sund sitt manuskript eller andre databasar.

Materialet som dannar grunnlaget for det eg tek opp i denne artikkelen, er henta frå kyrkjebøkene for Førde over døypte.

Frå kyrkjebøker til ferdige tabellar er det to viktige omformingar som finn stad. Den første er det registranden (Før Sund) som står for, når han registrerer data inn på datafiler. Dette arbeidet vart gjort med dataprogrammet RUBREG. RUBREG er eit spesialprogram for registrering av historiske kjelder som kyrkjebøker og folketeljningar. Frå RUBREG vart data eksportert til DBASE.

Neste omforming var det eg som stod for, ved at data frå fila fodde.dbf vart lagt i ei datafil som heiter frekall.dbf. Denne fila inneheld dei opplysningane som vart nytta i analysen av namnematerialet.

Utgangspunktet for denne fila var data frå fila FODDE.DBF. I tillegg la eg til hjelpfeltet antall, og feltet kornnamn. Kjønn vart lagt til der registrering mangla. Fila vart brukt til å undersøkje frekvensen av ulike namn, og eg måtte derfor standardisere namna, legge alle Ane, Anne og Anna inn under Anne, til dømes. Ein del av denne standardiseringa gjorde eg med eit dataprogram, ein del vart gjort manuelt. Det standardiserte namnet vart lagt i feltet kornnamn.

Etterpå delte eg fila i ti-årsblokker og brukte eit dataprogram for å prosentuerare kvart kjønn på standardisert namn. For kvar tiårsbolck og kjønn rekna programmet ut namnefrekvensen og prosentdelen. Deretter vart namna sorterte etter frekvens.

Dei same filene vart importerte i teksthandsamingsprogrammet Word Perfect, der det vart lagt til ein verdi for å vise namnegruppene, (N = Nordisk, K = Kyrkjeleg, U = Utanlandsk, V = Veit ikkje). Deretter vart filene flytta tilbake til Dbase med feltet namnegrupper som tillegg, delt på kjønn, prosentuerate på nytt, under namnet NAMNTYPE.DBF, og førte tilbake til WordPerfect.

3. NAMNETOPPEN

La oss først sjå på endringar i namnemassen i Førde. Vi vel ut dei ti mest populære namna for kvart kjønn i kvar tiårsbolck og ser på endringane der. Vi undersøker òg kor stor del av namna som vert skifta ut i kvar tiårsbolck, altså prosent av namna som kjem inn og går ut. For den første og den siste tiårsbolcken manglar vi fullgodt samanlikningsgrunnlag, så her ser vi berre på kor mange namn som går ut (1800–1810) eller kjem inn (1890–1900).

Det er viktig å merke seg at «inn» tyder nye namn i høve til førre periode, medan «ut» er dei namna som er med i den aktuelle perioden, men ikkje i neste.

1801–1809

Total: 375
(186 j, 189 g)

Tal jentennamn: 51
Tal gutenamn: 55

Ut: 10
Ut: 13

Jentennamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	31	16.0	Ole	35	18.5
2: Oline	14	7.5	Anders	20	10.5
3: Johanne	12	6.4	Johannes	12	6.3
4: Helene	11	6.0	Mads	10	5.3
5: Marta	10	5.4	Lars	9	4.7
6: Brita	8	4.3	Nils	8	4.2
7: Pernille	6	3.2	Peder	5	2.6
8: Nelle	5	2.6	Rasmus	5	2.6
9: Synneve	5	2.6	Elias	5	2.6
10:			Helge	4	2.1

1810-1819

Total: 589
(303 j, 286 g)

Tal jentenamn: 57
Tal gutenamn: 59

Inn: 16
Inn: 14

Ut: 11
Ut: 14

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	52	17.1	Anders	32	11.1
2: Oline	21	6.9	Ole	31	10.8
3: Johanne	19	6.2	Johannes	24	8.4
4: Rakel	19	6.2	Nils	16	5.5
5: Martha	14	4.6	Ludvik	13	4.5
6: Brite	14	4.6	Mads	13	4.5
7: Lovise	10	3.3	Lars	12	4.2
8: Ingeborg	10	3.3	Andreas	9	3.1
9: Synneve	9	2.9	Kristian	8	2.8
10: Alet	8	2.6	Rasmus	7	2.4

1820-1829

Total: 759
(375 j, 385 g)

Tal jentenamn: 64
Tal gutenamn: 60

Inn: 18
Inn: 15

Ut: 25
Ut: 12

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	60	16.0	Ole	50	13.0
2: Oline	40	10.6	Anders	31	8.7
3: Karoline	18	4.8	Andreas	29	7.5
4: Lovise	18	4.8	Johannes	26	6.7
5: Johanne	17	4.5	Nils	22	5.7
6: Martha	17	4.5	Kristian	21	5.4
7: Rakel	16	4.3	Lars	16	4.1
8: Helene	15	4.0	Mads	15	3.9
9: Inger	11	2.9	Ludvig	14	3.6
10:			Rasmus	11	2.8

1830-1839

Total: 894
(414 j, 480 g)

Tal jentenamn: 57
Tal gutenamn: 60

Inn: 18
Inn: 13

Ut: 18
Ut: 10

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	68	16.4	Ole	62	12.9
2: Oline	55	13.3	Andreas	44	9.1
3: Johanne	32	7.7	Nils	35	7.3
4: Helene	25	6.0	Johannes	33	6.8
5: Rakel	22	5.3	Anders	26	5.4
6: Martha	21	5.1	Ludvig	22	4.5
7: Lovise	20	4.8	Mads	18	3.7
8: Kristine	12	2.9	Kristian	16	3.3
9: Nelle	11	2.6	Martinus	14	3.0
10:			Rasmus	13	2.7

1840-1849Total: 954
(448 j, 506 g)Tal jentenamn: 68
Tal gutenamn: 67Inn: 26
Inn: 17Ut: 20
Ut: 13

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	93	20.7	Andreas	58	11.4
2: Oline	53	11.8	Ole	56	11.0
3: Rakel	25	5.6	Johannes	30	5.9
4: Helene	25	5.6	Anders	27	5.3
5: Johanne	23	5.1	Nils	25	4.9
6: Karoline	16	3.5	Kristian	24	4.7
7: Marta	14	3.1	Henrik	23	4.5
8: Lovise	13	2.9	Martinus	19	3.7
9: Severine	11	2.4	Reinhard	18	3.5
10: Nikoline	10	2.2			

1850-1859Total: 979
(492 j, 487 g)Tal jentenamn: 70
Tal gutenamn: 66Inn: 25
Inn: 12Ut: 22
Ut: 18

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	115	23.3	Andreas	59	12.1
2: Oline	46	9.3	Ole	52	10.6
3: Helene	35	7.1	Martinus	28	5.7
4: Johanne	23	4.6	Anders	27	5.5
5: Nikoline	23	4.6	Johannes	23	4.7
6: Karoline	21	4.2	Nils	23	4.7
7: Lovise	18	3.6	Henrik	22	4.5
8: Rakel	14	2.8	Ludvig	17	3.4
9: Inger	12	2.4	Kristian	16	3.3
10: Nelle	11	2.2	Gunder	13	2.6
11:			Helge	13	2.6

1860-1869Total: 951
(489 j, 462 g)Tal jentenamn: 65
Tal gutenamn: 65Inn: 18
Inn: 19Ut: 15
Ut: 18

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	120	24.5	Andreas	70	15.1
2: Oline	71	14.5	Ole	50	10.8
3: Nikoline	23	4.7	Johannes	30	6.5
4: Helene	22	4.5	Ludvig	20	4.3
5: Johanne	21	4.2	Anders	18	3.9
6: Lovise	18	3.6	Kristian	16	3.4
7: Karoline	17	3.5	Johan	14	3.0
8: Kristiane	15	3.0	Matias	14	3.0
9: Inger	14	2.8	Henrik	13	2.8

1870-1879

Total: 866
(451 j, 415 g) Tal jentenamn: 70 Inn: 27 Ut: 23
 Tal gutenamn: 69 Inn: 20 Ut: 20

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	85	18.8	Ole	58	13.9
2: Oline	55	12.2	Andreas	50	12.5
3: Helene	20	4.4	Matias	23	5.5
4: Rakel	18	4.0	Johannes	19	4.5
5: Nikoline	17	3.7	Ludvik	19	4.5
6: Johanne	16	3.5	Karl	17	4.1
7: Lovise	15	3.3	Nikolai	16	3.8
8: Marie	14	3.1	Anders	14	3.3
9: Severine	14	3.1	Nils	14	3.3
10: Inger	13	2.9	Rasmus	13	3.1

1880-1889

Total: 956
(485 j, 475 g) Tal jentenamn: 75 Inn: 26 Ut: 24
 Tal gutenamn: 76 Inn: 27 Ut: 18

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	91	18.7	Ole	63	13.3
2: Oline	50	10.3	Andreas	60	12.7
3: Nikoline	27	5.5	Matias	37	7.8
4: Marie	23	4.7	Johannes	21	4.4
5: Marta	19	3.9	Nikolai	20	4.2
6: Lovise	17	3.5	Lars	14	3.0
7: Inga	16	3.3	Henrik	13	2.7
8: Kristine	15	3.1	Kristoffer	12	2.5
9: Johanne	13	2.7	Johan	12	2.5
10: Birgitte	13	2.7	Anders	11	2.3
11: Rakel	13	2.7			

1890-1900

Total: 759
(388 j, 371 g) Tal jentenamn: 88 Inn: 38
 Tal gutenamn: 78 Inn: 19

Jentenamn	N	%	Gutenamn	N	%
1: Anne	56	14.4	Ole	46	12.4
2: Oline	34	8.7	Andreas	23	6.2
3: Marie	27	7.0	Johannes	20	5.3
4: Inga	17	4.3	Karl	16	4.3
5: Johanne	15	3.8	Nikolai	16	4.3
6: Nikoline	14	3.6	Martinus	15	4.0
7: Kristine	13	3.3	Albert	15	4.0
8: Lovise	13	3.3	Kristian	15	4.0
9: Hilda	11	2.9	Anton	13	3.5
10: Marta	11	2.9	Johan	13	3.5

Vi har ei kjernegruppe på 35 namn som er med heile tida. Dette er namn som *Anne, Oline, Anders, Haldor, Johanne, Andreas* osv. Så har vi 123 namn som berre er brukte i eit tiår. Mellom desse to ytterpunkta ligg resten: 22 namn er i bruk i 9 tiår, 14 i 8, 19 namn i 7 tiår, 14 i 6, 9 namn i 5 tiår, 25 i 4, 28 namn i tre tiår og 44 namn i to tiår.

Anna og *Oline* er dei to absolutt mest populære jentenamna, dei ligg på første og andre plass heile hundreåret. *Johanne* er òg med blant dei ti mest populære heile tida, men vekslar mellom 3. og 9. plass. Stort sett ligg namnet over 6. plass. Så er *Lovise* med 9 gonger, på 7. til 9. plass, men med ein snartur oppom 4. plass. Namna *Helene, Marta* og *Rakel* er med 7 gonger kvar, *Nikoline* er med 6 gonger.

Det er i alt 22 jentenamn som er innom 'ti-på-topp-lista' vår. Dei fleste av dei som er med ein eller to gonger er namn som kjem inn og går ut att langt nede på lista. Men vi fangar opp eit namn som kan vere eit motenamn – eit namn som er svært populært i kort tid – nemleg *Karoline*, som kjem inn på tredjeplass i 1820-åra med 18 jenter med det namnet.

Dersom vi definerer eit 'motenamn' som eit namn som er svært populært i nokre få år, vil vi kunne fange nokre av dei opp dersom dei, som *Karoline*, kjem høgt opp på lista av dei ti mest brukte. Grensa ved å sjå på dei ti mest brukte er såpass låg at det ikkje er nok å seie at dei som kjem inn på lista og forsvinn ut att er motenamn. Det er like eins viktig å hugse at ved å bruke ei tiårsinndeling vil vi ikkje fange opp alle utslag av motenamn, fordi eit namn kan vere svært populært t.d. i 1858, 59, 60, 61 og 62, og dermed få to registreringar med relativt låge tal. Det å studere alle namn over ein periode på 100 år var ikkje av dei emna eg undersøkte i hovudoppgåva, men data finst, og det vil vere mogeleg å utføre ein slik analyse.

Vi såg at det var 22 jentenamn innom dei ti mest populære. Det er 25 gutenamn, *Ole* er det mest populære – vekslar mellom første og andre plass. *Johannes* er òg med alle ti tiårsbolkaner, ligg på tredje og fjerdeplass. *Anders* og *Andreas* er begge med i ni tiårsbolkar, *Anders* er mest populær tidleg i hundreåret og vekslar med *Ole* på å vere mest populært, men forsvinn heilt ut av lista i 1890-åra. *Andreas* dukkar opp på lista mellom 1810 og 1820, på ein åttandeplass, og vert stendig meir populært utover i hundråret, vekslar mellom første og andre plass med *Ole* frå 1840-åra. *Nils* og *Kristian* er namn som er med 7 gonger kvar.

Vi ser den same tendensen her som for jentene, at dei fleste namna som kjem inn og dett utatt ligg langt nede på lista. *Andreas* kan vere eit motenamn, men held seg i så fall moderne lenge, *Matias* kan vere eit anna, hoppar frå 8. plass i 1860-åra til 3. plass i 1870 og 80-åra.

Materialet frå 'namnetoppen' gjev oss ein indikasjon på at namnemassen tidleg i hundreåret ikkje var så stabil som ein kanskje skulle tru, og dermed vert ikkje utviklinga – moderniseringa – så tydeleg som ein skulle vente heller.

Vi ser den same tendensen i kor stor del av namnemassen i kvar tiårsbolck som er ny. Samanlikna med tiåret før, er 28% av jentenamna og 23% av gutenamna nye for tida 1810 til 1819. For neste tiår er 28% av jentenamna og 25% av gutenamna nye. Desse tala aukar for jentenamna fram til 1850-åra til 35, og svingar mellom 25 og 18% for gutenamna i same periode. I neste tiår tck gutane seg opp att til 29%, 28 i 1870-åra og 35% i 1880-åra. Jentene ligg på 27% nye namn i 1860-åra, 38% i 1870-åra og 34% i 1880-åra. I 1890-åra eksploderer innovasjonen for jentenamn; vi finn heile 43% nye namn, medan gutenamna er tilbake på 28%.

Vi ser altså fleire tendensar i dette namnematerialet. Vi ser at namnemassen vekslar ganske mykje, namn går inn og ut av bruk heile hundreåret gjennom. Jentenamna er dei som har den høgaste innovasjonsprosenten, stort sett gjennom heile hundreåret. I 1890-åra ser vi endå meir innovasjon i namnemassen for jenter.

Ein annan tendens vi ser, er at ein er meir konservativ når ein gjev namn til gutar; svingingane i namnemassen kjem først for jentenamn.

Likevel er dei to mest populære namna for jenter meir populære enn dei to mest populære gutenamna. Dette viser seg særleg tydeleg i 1860-åra, då 40% av dei som døyper jenter kallar dei *Anne* (25%) eller *Oline* (15%). Vi har ikkje noko som liknar for gutenamn.

Vi kan også sjå korleis utskiftingar i namnemassen ser ut. Nedanfor er døype-namna til gutar og jenter delte inn etter i kor mange tiårsbolckar dei vert nytta, og det er oppgjeve kva tiårsbolckar dei er i bruk. Namna er i hovudsak sette opp alfabetisk.

Følgjande gutenamn er i bruk i 10 tiårsbolckar: Anders, Andreas, Elias, Hans, Helge, Henrik, Johan, Johannes, Kristian, Lars, Ludvig, Mads, Nils, Ole, Peder, Rasmus, Samuel

Følgjande gutenamn er i bruk i 9 tiårsbolckar: Abraham, Bendik, Bertel, Erik, Gjert, Gunder, Iver, Karl, Knut, Martinus, Oliver, Rognald, Simon

Følgjande gutenamn er i bruk i 8 tiårsbolckar: Jacob, Jens, Josef, Kornelius, Matias, Moses, Samson

Følgjande gutenamn er i bruk i 7 tiårsbolckar: Daniel, Erling, Ingebrigt, Kristoffer, Mikal, Salomon, Søren, Tollef, Tomas, Torstein, Truls

Gutenamn som er i bruk i 6 tiårsbolckar, det første året i kvar tiårsbolck i parentes: Alexander (1800–1830, 1850, 1880), Ananias (1800–1820, 1840–1860), Barent, 1800–1830, 1870,

1880), Ingvald (1800, 1810, 1830–1850, 1880), John (1800, 1810, 1840, 1850, 1880, 1890), Jørgen (1800–1850), Nikolai (1840–1890), Sjur (1800, 1810, 1830, 1840, 1860, 1890)

Gutenamn som er i bruk i 5 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Herman (1840–1860, 1880, 1890), Morten (1800–1830, 1880)

Gutenamn som er i bruk i 4 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Albert (1860–1890), Bernt (1830, 1860, 1880, 1890), Edvard (1830–1850, 1870), Gabriel (1840, 1850, 1870, 1880), Lyder (1830, 1860, 1870, 1890), Marqvar (1800, 1820, 1830, 1870), Martin (1800, 1850, 1880, 1890), Mons (1800, 1810, 1830, 1850), Reinhardt (1830, 1840, 1870, 1880), Steffen (1820, 1840, 1860, 1870), Tor (1800, 1830, 1840, 1880), Wilhelm (1810, 1840, 1850, 1880)

Gutenamn som er i bruk i 3 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Adolf (1870–1890), Chrispinus (1810, 1820, 1840), Einar (1870–1890), Harald (1870–1890), Hjalmar (1860, 1880, 1890), Håkon (1830, 1880, 1890), Ingolf (1870–1890), Kristen (1820, 1850, 1880), Laurits (1850, 1860, 1870), Ottar (1810, 1870, 1890), Sivert (1850, 1870, 1880), Teodor (1870–1890), Tron (1810, 1840, 1850), Valentin (1840, 1880, 1890), Østen (1800, 1810, 1880)

Gutenamn som er i bruk i 2 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Alfred (1880, 1890), Anton (1850, 1890) Artur (1880, 1890), Axel (1820, 1860), Emil (1880, 1890), Frederik (1880, 1890) Gustav (1880, 1890), Guttorm (1870, 1890), Joakim (1880, 1890), Peter (1800, 1890), Sigurd (1870, 1890), Sofus (1860, 1870), Sverre (1880, 1890) Tryggve (1870, 1890), Øvind (1860, 1890)

Gutenamn som er i bruk i 1 tiårsbolk:

Arnfinn (1890), Arne (1890), Arnoldus (1840), Asbjørn (1890), Askjel (1850), Baltzer (1810), Bendek (1820), Benedictus (1810), Benny (1880), Bernhard (1870), Bernhard (1890), Brynning (1800), Claus (1850), Dagfin (1890), Dankert (1840), Eilert (1860), Eivind (1870), Emanuel (1860), Engel (1810), Faltin (1820), Fransisko (1860), Frantz (1810), Frithjof (1890), Frits (1880), Georg (1820), Gerhard (1830), Gregorius (1820), Gullak (1870), Gunner (1890), Haldor (1810), Hauk (1860), Hermund (1880), Isaak (1800), Jan (1800), Jeremias (1800), Konrad (1850), Leiv (1890), Lennard (1880), Marius (1850), Markus (1810), Mathæus (1870), Nidolf (1890), Odjer (1830), Olaus (1860), Oscar (1890), Ragnvald (1890), Reihart (1890), Severin (1860), Stefanus (1860), Stein (1860), Stephen (1820), Torald (1840), Torger (1820), Zakarias (1850)

Følgjande jentenamn er i bruk i alle tiårsbolkanne i hundreåret: Anne, Elen, Hanna, Helene, Ingeborg, Inger, Johanne, Karoline, Lovise, Marie, Nelle, Nikoline, Oline, Severine, Sofie, Synneve

Følgjande jentenamn er i bruk i 9 tiårsbolkar: Andrea, Gjertrud, Gunilde, Hele, Henrikke, Kristiane, Kristine, Malene, Martha, Rakel, Trone

Følgjande jentenamn er i bruk i 8 tiårsbolkar: Andrine, Antonette, Brithe, Juditte, Karen, Pernille, Rise

Følgjande jentenamn er i bruk i 7 tiårsbolkar: Alet, Berte, Danele, Ide, Ragnilde, Sara, Steffine

Jentenamn som er i bruk i 6 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Bertine (1830, 1850–1890), Birgitte (1820, 1850–1890) Birthe (1800–1840, 1860), Elisabeth (1800, 1810, 1830, 1850, 1860, 1880) Engel (1800, 1820–1860.), Janike (1800–1830, 1850, 1860) Katrine (1820, 1840–1870, 1890), Margrete (1820, 1850–1890) Martea (1830–1880)

Jentenamn som er i bruk i 5 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Barbara (1810, 1820, 1840–1860), Josefine (1840–1880), Lydia (1810, 1850, 1870–1890), Maren (1810, 1830, 1850–1870), Mariane (1800, 1840–1870), Massi (1800–1840), Petra (1810, 1850, 1860, 1880, 1890)

Jentenamn som er i bruk i 4 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Agate (1810–1840), Ales (1800–1820, 1880), Alida (1800, 1810, 1840, 1890), Cecilia (1800, 1820, 1840, 1870), Elisa (1830, 1860, 1880, 1890), Gjø (1800–1820, 1840), Hansine (1820, 1860, 1880, 1890), Helga (1820, 1870–1890), Jensine (1860–1890), Kari (1800–1830), Sir (1800–1820, 1890), Tomine (1850, 1870–1890)

Jentenamn som er i bruk i 3 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Abigael (1840, 1850, 1870), Agnete (1810, 1820, 1890), Amalie (1840, 1860, 1880), Annela (1800, 1840, 1850), Astrid (1860, 1880, 1890), Bendikke (1820, 1850, 1860), Edel (1800, 1830, 1850), Emilie (1830, 1840, 1880), Engela (1860, 1870, 1880), Inga (1870–1890), Jørgine (1870–1890), Kirstine (1850, 1870, 1880), Lene (1810, 1850, 1870.), Magnilde (1820, 1870, 1890), Marte (1800, 1830, 1860), Martine (1840, 1870, 1880), Mikaline (1850, 1870, 1880), Mine (1840, 1850, 1870), Pauline (1870–1890), Ragna (1870–1890), Randine, (1840, 1870, 1880), Salmøe (1800–1820), Sanna (1860, 1880, 1890), Susanne (1810, 1830, 1860), Taline (1860–1880)

Jentenamn som er i bruk i 2 tiårsbolkar, det første året i kvar tiårsbolk i parentes:

Aagot (1850, 1870), Adele (1830, 1840), Agnes (1880, 1890), Alexandrine (1830, 1860), Anele (1820, 1840), Augusta (1840, 1890), Dagny (1860, 1890), Eli (1810, 1820), Else (1840, 1890), Fransiska (1840, 1860), Gjertine (1850, 1880), Gudrun (1880, 1890), Gurine (1850, 1860), Hilda (1880, 1890), Hille (1860, 1890), Iverise (1810, 1820), Jele (1820, 1830), Kaia (1880, 1890), Kistine (1820, 1830), Laura (1830, 1840), Lucie (1800, 1810), Margit (1880, 1890), Nicolaia (1830, 1850), Olava (1880, 1890), Olga (1880, 1890), Orlaug (1800, 1890), Otilia (1870, 1880), Stine (1860, 1880), Søgnilde (1810, 1830), Trine (1830, 1890), Wilhelmine (1820, 1840)

Jentenamn som er i bruk i 1 tiårsbolk:

Alberthea (1850), Alfhild (1890), Alma (1890), Alveane (1860), Andriane (1820), Anette (1890), Antona (1850), Barbro (1820), Beate (1800), Bergitte (1890), Bergljot (1890), Birgit (1890), Bolette (1850), Borgny (1890), Camilla (1890), Charlotte (1840), Christofa (1860), Dina (1880), Dorthea (1800), Edith (1890), Emma (1890), Endrine (1850), Engeline (1870), Erikk (1860), Erny (1870), Ester (1890), Frederike (1840), Gina (1890), Gunda (1850), Herle (1830), Hermanda (1850), Hitle (1860), Hole (1850), Ingrid (1890), Janne (1890), Jetta (1870), Jonassine (1820), Julie (1840), Kirsti (1870), Klara (1890), Kustj (1820), Laline (1820), Larsine (1870), Lina (1890), Lise (1830), Liv (1880), Louise (1890), Magnus (1890), Malla (1890), Matilde (1890), Neritte (1830), Nikka (1890), Ninna (1870), Obertine (1880), Olette (1890), Olivia (1840), Otiane (1840), Ovidia (1880), Rebekka (1830), Ruth (1890), Semira (1840), Signe (1870), Sigrid (1890), Sine (1890), Solvey (1800), Tilda

(1890), Tora (1890), Torine (1870), Tornelle (1840), Unni (1880), Valborg (1840), Vibiske (1800), Østine (1880)

Vi ser at her absolutt er emne for utfyllande granskingar, ved seinare høve.

4. NAMNEGRUPPER

Når eg undersøker kva namnegrupper namna til alle barn som er døypte i Førde mellom 1800 og 1900 høyrer heime i, stør eg meg på *Norsk personnamnleksikon*, og har delt namna inn i følgande grupper:

Kyrkjelege: Namn som kjem frå hebraisk og som er kjende frå Bibelen. Dette gjeld t.d namn som *Elias* og *Moses*, men og namn som *Per*, *Anne*, *Anders* og alle nydanningar som har desse namna som grunnlag. Også ein del namn som kjem frå gresk eller latin. Døme: *Margareta*, *Lydia*, *Augusta*, *Alexander* og alle nydanningar. Dette er namn frå helgenkalenderen.

Nordiske: Namn som *Ole*, *Tor*, *Erik*, *Astrid*, *Inga* og alle nydanningar på bakgrunn av nordiske og norrøne namnelekkar.

Utanlandske: Namn frå engelsk, keltisk, irsk, tysk, fransk eller nederlandsk, som *Reinhard*, *Richard*, *Oskar*, *Jannike* og nyare kjæleformer som *Lina*, *Nanna* osv.

Veit ikkje gjeld dei namna eg ikkje finn forklart i *Norsk personnamnleksikon*.

Etter Kruken skal dei kyrkjelege namna vere i fleirtal gjennom heile hundreåret med auke rundt midten av hundreåret. Dei nordiske namna skal vere på eit lavmål, men kome sterkare heilt på slutten av hundreåret. Dei utanlandske namna får og etterkvart ein liten auke (Kruken 1982:62).

Er dette stoda i Førde òg?

Tabell 4.1. NAMNEGRUPPER FORDELTE PÅ TIÅR 1800–1900 FOR MENN

GRUPPER	1801 –09	1810 –19	1820 –29	1830 –39	1840 –49	1850 –59	1860 –69	1870 –79	1880 –89	1890 –1900	SUM
Kyrkjelege	58.6	63.3	64.4	59.1	63.3	63.2	65.5	63.0	60.0	46.5	60.9
Nordiske	29.6	21.3	22.1	25.0	21.7	21.9	21.2	25.0	22.8	31.0	24.2
Utanl.	11.1	14.0	11.9	15.6	14.2	14.8	13.2	11.5	16.9	22.1	15.3
Veit ikkje	0.5	0.3	1.3	0.2	0.6	0.0	0.0	0.2	0.0	0.2	0.3
SUM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N=	189	290	384	480	506	487	462	415	471	371	4051

Tabell 4.2. NAMNEGRUPPER FORDELTE PÅ TIÅR 1801–1900 FOR KVINNER

GRUPPER	1801 -09	1810 -19	1820 -29	1830 -39	1840 -49	1850 -59	1860 -69	1870 -79	1880 -89	1890 -1900	SUM
Kyrkjelege	56.9	58.3	51.4	59.0	62.9	62.1	59.6	63.1	60.7	53.2	58.5
Nordiske	19.9	18.8	25.8	24.1	22.0	22.3	25.1	22.6	24.1	27.8	23.3
Utanl.	17.2	18.4	16.8	15.4	12.7	13.9	13.6	12.4	13.6	17.0	15.1
Veit ikkje	5.9	4.2	4.8	1.2	2.2	1.4	1.4	1.7	1.4	1.2	2.5
SUM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N=	186	303	371	414	448	492	489	451	485	388	4027

Skilnaden i høve til tabellen frå Kruken 19832:61, som omhandlar namnegrupper 1791–1800, treng ikkje berre skuldast at den tabellen er før og mine tabellar er etter hundreårsskiftet. Det at Kruken opererer med fleire kyrkjelege og færre utanlandske namn kan skuldast at Kruken, som er ekspert og kjenner røtene til namna, har klassifisert ein del namn som kyrkjelege, medan eg har klassifisert dei som utanlandske.

Tendensane i Kruken sin tabell er ulike tendensane i tabell 4.1. og 4.2. Før 1800 (Kruken sin tabell) er det flest menn som har nordiske namn og flest kvinner som har kyrkjelege namn. Etter hundråret (tabell 4.1. og 4.2.) har menn fleirtal på både kyrkjelege og nordiske namn, medan kvinnene har flest «veit-ikkje». For dei utanlandske namna er det nesten ikkje skilnad på kvinner og menn, korkje før eller etter 1800. Skilnadene er svært små, mellom ein og tre prosent.

Når det gjeld Kruken sin hypotese (1982:62), finn vi derimot større samsvar:

Utviklinga etter 1800 for menn er at dei kyrkjelege namna er i fleirtal heile hundråret, med topp i midten av hundråret og ein nedgang att 1880–1900. Vi finn frekvensar på mellom 58–65% før 1890, og 46% etter. Dei nordiske namna har om lag ein firedel heile vegen, og dei utanlandske aukar frå 12–22%, men ikkje jamt; vi finn ein nedgang 1860–79.

For kvinner har dei kyrkjelege namna ein auke fram mot 1880–90, så går frekvensen ned att. Dei nordiske aukar frå 19 til 26%, og dei utanlandske minskar, spesielt i midten av hundråret, før dei får ein liten oppgang att etter 1880.

Vi kan altså førebels konkludere med at Kruken sine funn frå andre stader i landet ser ut til å stemme med Førde.

5. NAMNEGRUPPER FOR NYE NAMN

Når vi no har innført omgrepet 'namnegrupper', kan vi bruke det for å finne innovasjon i namnematerialet. Eg vil undersøkje kva namnegrupper dei ulike

nye namna høyrer til. Eg definerer nye namn som nye namn i høve til den forrige tiårsbolken. Det ville kanskje ha vore rettare å definere dei som namn som ikkje har vore i bruk før, men med eit tidsspenn på berre 100 år gjev det ikkje noka særleg meining. Tidsspranget er for lite til å kunne vurdere om namna verkeleg er nye, eller om dei var i bruk på 1700-talet.

For denne analysen vil det vere fruktbart å dele namnegruppa 'kyrkjelege' inn i reine bibelnamn, helgennamn og endra namn, i tillegg til dei utanlandske og nordiske namna vi har frå før. Dersom vi skal sjå etter mentalitetsendring, må vi skilje mellom dei namna folk reknar som kyrkjelege eller bibelske, som *Adam, Eva, Maria, Jesaja, Paulus* osv. og dei endra namna som har vore så lenge i bruk at dei ikkje kjennes framande lenger, men gode, tradisjonelle namn. Dette gjeld namn som *Lars og Nils, Eli, Maren og Lene*, men og namn som *Josefine og Pauline*. Helgennamna kjem mellom desse namna og dei reint utanlandske, og desse gruppene vil nok stundom gå over i kvarandre.

Ei mentalitetsendring her i retning av val av meir moderne namn på barn vil truleg vise seg ved at helgennamna og dei endra namna i mindre grad vil kome inn som nye utover hundreåret, nyinnkomne bibelnamn får ein topp rundt 1860, dei utanlandske vil svinge, dei nordiske vil vere låge, men få ein topp mot slutten av hundreåret. Denne hypotesen byggjer på Aarset (1976).

Tabell 5.1. NAMNEGRUPPER FORDELTE PÅ TIÅR. NYE NAMN. MENN

GRUPPER	1810 -19	1820 -29	1830 -39	1840 -49	1850 -59	1860 -69	1870 -79	1880 -89	1890 -1900	SUM
Nordiske	28.4	33.3	38.0	11.6	8.3	36.8	45.0	33.3	68.4	33.6
Utanl.	14.2	0.0	38.0	29.0	33.3	20.4	25.0	40.7	15.6	22.8
Bibelske	14.2	33.3	0.0	23.2	8.3	10.4	15.0	7.4	0.0	12.4
Endra	14.2	20.0	23.0	17.4	8.3	15.6	0.0	7.4	5.2	12.3
Helgen	21.3	6.6	0.0	11.6	41.6	15.6	10.0	11.1	10.4	14.2
Veit ikkje	7.1	6.6	0.0	5.8	0.0	0.0	5.0	0.0	0.0	2.7
SUM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N=	14	15	13	17	12	19	20	27	19	156

Tabell 5.2. NAMNEGRUPPER FORDELTE PÅ TIÅR. NYE NAMN. KVINNER

GRUPPER	1810 -19	1820 -29	1830 -39	1840 -49	1850 -59	1860 -69	1870 -79	1880 -89	1890 -1900	SUM
Nordiske	6.2	11.0	5.8	3.8	12.0	27.5	33.3	22.9	34.2	17.4
Utanl.	6.2	11.0.	17.4	42.3	24.0	16.5	22.2	34.4	39.4	23.7
Bibelske	6.2	5.5	17.4	3.8	8.0	5.5	3.7	7.2	5.2	8.2
Endra	50.0	27.0	41.1	15.3	32.0	27.5	25.9	19.1	7.8	27.3
Helgen	14.7	22.0	5.8	19.1	16.0	5.5	11.1	7.2	10.4	12.4
Veit ikkje	12.5	4.0	11.6	15.3	8.0	16.5	3.7	7.2	2.6	9.0
SUM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N=	16	18	17	26	25	18	27	26	38	211

Vi ser her at hypotesen om korleis mønsteret vil sjå ut berre delvis held stikk. Både for menn og kvinner går delen med helgennamn og endra namn ned, men ikkje i ei tilnærma rett linje. For begge kjønn går delen nye nordiske namn opp, men det svingar undervegs her òg.

Nyinnkomne bibelnamn har ein topp i 1820-åra for menn og i 1830-åra for kvinner, og nye utanlandske namn svingar.

6. AVLEIDDE NAMN

Kristoffer Kruken skriv om avleiingar:

Blant kvinnenamna er avleieingstypene fleire og moten langt sterkare.(...) Storparten av -ina-namna er likevel laga av mannsnamn. Mange slike avleieingar har truleg kome i bruk gjennom oppkalling med ein del av namnet eller berre med førebokstaven, med di dette systemet til skilnad frå fullnamnsoppkallinga nettopp gjorde det mogleg å kalle opp over kjønngrensa (1982:63).

Ein indikasjon på modernisering kan altså vere ein auke i bruken av avleide namn. I tabell 6.1. ser vi på totalt tal avleide namn i bruk, kor stor del av namnemassen desse utgjer i prosent, på prosentdelen som får eitt av dei to mest populære avleide namna, og i tillegg døme på ein del av dei avleide namna som er i bruk i tiårsbolken.

Det ser altså ut til at vi finn ein aukande tendens til bruk av avleide mannsnamn på kvinner utover i hundreåret, med stendig fleire namn tekne i bruk for ein stendig større del av dei døypte jentene.

Vi ser òg at bruken av *Oline* og *Johanne* formar ei bølgerørsle, frå å vere brukt av 50 til 75% av dei som gjev avleide namn før 1850, står desse to namna

Tabell 6.1. AVLEIDDE NAMN

	1800–09	1810–19	1820–29	1830–39	1840–49	1850–59	1860–69	1870–79	1880–89	1890–1900
Totalt tal namn	9	12	17	13	16	21	21	20	23	21
Del av namnemengda	20,44%	18,00%	25,50%	32,00%	27,50%	28,50%	33,50%	34,50%	33,00%	33,00%
Oline	7,53%	6,93%	10,00%	13,00%	12,00%	9,30%	14,20%	12,20%	10,00%	9,00%
Johanne	6,45%	6,27%	5,00%	7,70%	5,00%	5,00%	4,30%	3,50%	2,70%	4,00%
Andre namn i bruk:	Henrikke	Henrikke	Bendikke	Henrikke	Henrikke	Bendikke	Bendikke	Henrikke	Hansine	Hansine
	Nicoline	Nicoline	Hansine	Nicolaia	Josefine	Endrine	Hansine	Jensine	Henrikke	Jensine
	Severine	Severine	Henrikke	Nicoline	Nicoline	Henrikke	Henrikke	Josefine	Jensine	Jørgine
			Jonassine	Severine	Severine	Josefine	Jensine	Jørgine	Josefine	Nicoline
			Nicoline		Wilhelmine	Mikaline	Josefine	Larsine	Jørgine	Olava
			Severine			Nicolaia	Nicoline	Mikaline	Mikaline	Severine
			Wilhelmine			Nicoline	Severine	Nicoline	Nicoline	Tomine
						Severine		Severine	Olava	
						Tomine		Tomine	Severine	
								Tomine		

etter 1850 for under halvparten av dei som gjev avleidde namn. Det viser at auken er reell, og ikkje berre heng saman med at *Oline* var eit mykje brukt namn.

Vi kan altså seie at undersøkinga av Førde viser ei modernisering i samsvar med det ein har funne i andre bygdelag, og som er referert i *NPL*.

Kan vi finne ei liknande utvikling for den fjerde indikatoren, nemleg ein auka bruk av dobbeltnamn?

7. DOBBELTNAMN

Det ser ut til at dobbeltnamn kjem først i bruk i kyststrøk i vest og nord, i tettstader tidlegare enn i omlandet omkring. Dobbeltnamna kjem først i bruk blant kvinner og går seinast ut av bruk i kvinnenamn. Dobbeltnamnfrekvensen er også jamt over høgast for kvinner (Aarset 1982:89).

Undersøkingar som Aarset refererer til (loc.cit.), viser at dobbeltnamn, altså kombinasjonen av to namn, som *Gry Hilde*, *Siv Ingrid*, *Astrid Ingebjørg*, *Johan Marius*, *Jan Øyvind* o.l., stort sett kom i bruk på 1800-talet, mellom 1760-åra for dei tidlegaste (Hadsel) og 1901 for Hardanger.

Ut frå dette ventar vi at Førde skal ha høgast dobbeltnamnfrekvens for kvinner, og at han vert høg for kvinner tidlegare enn for menn.

Tabell 7.1. DOBBELTNAMN OG ENKELTNAMN FOR MENN FORDELTE PÅ TIÅR

	1801 -09	1810 -19	1820 -29	1830 -39	1840 -49	1850 -59	1860 -69	1870 -79	1880 -89	1890 -1900	SUM
Dobbelt	19.1	32.9	44.8	58.1	66.6	74.5	78.8	80.7	72.1	66.5	64.3
Enkelt	80.9	67.1	55.2	41.9	33.4	25.5	21.2	19.3	27.9	33.5	36.6
SUM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N=	188	286	382	473	506	482	463	415	459	400	4054

Tabell 7.2. DOBBELTNAMN OG ENKELTNAMN FOR KVINNER FORDELTE PÅ TIÅR

	1801 -09	1810 -19	1820 -29	1830 -39	1840 -49	1850 -59	1860 -69	1870 -79	1880 -89	1890 -1900	SUM
Dobbelt	53.5	55.1	58.8	68.2	73.0	81.3	77.3	83.5	76.9	72.6	72.0
Enkelt	46.5	44.9	41.2	31.8	27.0	18.7	22.7	16.5	23.1	27.4	28.0
SUM	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N=	187	303	376	421	448	497	488	449	498	409	4110

Vi ser her at kvinner har ein høgare dobbeltnamnfrekvens enn menn og at frekvensen vert høgare tidlegare for kvinner enn for menn.

8. KONKLUSJON

Spørsmålet vi stilte, var om vi kunne finne indikasjonar på modernisering i Førde ved å undersøkje den totale namnemassen. Vi venta å finne ein større grad av utskifting i namnemassen utover hundreåret, med endringar blant dei mest populære namna, slik at namn som var populære tidleg i hundreåret vart erstatta av andre namn seinare i hundreåret, og at det utover i hundreåret kom inn fleire nye namn, i større grad enn at namn gjekk ut av bruk.

Vi veit ikkje korleis rørsleane i namnemassen er for andre bygder, men for Førde kjem relativt mange nye namn i bruk i kvar tiårsbolck. Nye namn for jenter er flest tidlegast. Vi ser òg at det berre er seks namn som er med blant dei tju mest brukte heile hundretåret gjennom, både for tre av dei ti mest brukte gutenamna og tre av dei ti mest brukte jentenamna. Det er like eins berre 35 namn som er brukte i alle tiårsbolckane, medan det er 123 namn som berre er i bruk i ein tiårsbolck.

Det er likevel vanskeleg å seie om dette er indikasjonar på modernisering. Det skuldast både at det er stor grad av utskifting også tidleg i hundreåret, og at vi ikkje har resultat som kan samanliknast frå andre bygder.

Når det gjeld namnegruppene, ser vi som hovuddrag at dei kyrkjelege namna er i fleirtal gjennom heile hundreåret med auke rundt midten av hundreåret for både kvinner og menn. Dei nordiske namna vert gjeve til 20–25% av døypte barn, litt fleire menn enn kvinner, og kjem litt sterkare heilt på slutten av hundreåret. Dei utanlandske namna får òg etter kvart ein liten auke mot slutten av hundreåret, men har ein liten nedgang i midten.

Vi ser at dei avleidde mannsnamna kjem meir i bruk på kvinner utover hundreåret, og at dobbeltnamnfrekvensen aukar, sterkast og tidlegast for kvinner.

Litteraturliste

- Fure, E. 1986: Kjærlighet på landet. I: Reiersen, E. og D. Slettan (red.): Mentalitetshistorie, muligheter og problemer. Trondheim.
- Kruken, K. 1982: Frå reformasjonen til den nordiske namnerenessansen. I: Stemshaug 1982:44–65.
- Munch, P. A. 1849: Nogle Ord til Overveielse om vore brugelige Personsnavne, og om at holde vore nationale Navne i Agt og Ære. I: Norsk Folkekalender 1849.33–34.
- Stemshaug, O. (red.) 1982: Norsk personnamleksikon. Oslo.
- Aarset, T. 1976: Personnamn i Vartdal, Hareid og Ulstein gjennom 500 år. I: Tidsskrift for Sunnmøre Historielag, Ålesund 1975–76.23–39.
- Aarset, T. 1982: Frå den nordiske namnerenessansen til i dag. I: Stemshaug 1982:66–87.
- Aarset, T. 1982: Dobbeltnamn. I: Stemshaug 1982:88–92.

Note

¹ Eg vil gjerne nytte høvet til å takke Finn B. Førund og Statsarkivet i Bergen, ved Yngve Nedrebø, for data, og Arne Solli for hjelp med omforming og programmering.